

Fänrik Erika Fröberg och kapten Glenn Pettersson på pass i F 10:s bergrumsanläggning.

Kobran ständigt på med sikte på nätverksbaserat

Från en berganläggning nära Hässleholm bevakas stora delar av det svenska luftrummet. En ledningscentral kallad Kobran som kan stridsleda flygdivisionerna över en stor del av Sverige.

Här bedrivs också ett framtidsinriktat arbete med målet att göra Kobran till en del av det framtida nätverksbaserade försvaret, NBF.

AV PETER LIANDER

Kobran är kodnamnet för en luftförsvarscentral (LFC) som tillhör F 10 i Ängelholm. Den inryms i en omfattande bergrumsanläggning i trakten av Hässleholm, hemlighetsfullt väl dold i terrängen och inget man hittar till utan en mycket detaljerad vägbeskrivning.

Anläggningen härstammar från 1960-talet men har på senare år byggts ut till en toppmodern stridsledningsanläggning med det nya StriC-systemet. Driften av det klassiska Stril 60-systemet upphörde i vintras.

En besökare i berget möter en fräsch

miljö, i den nybyggda delen avtar snabbt känslan av att vara i just en bergrumsanläggning. Det är som att befinna sig i en vanlig kontorsbyggnad. Fast det finns förstås inga fönster ...

Berget är den dagliga arbetsplatsen för cirka 170 personer, fördelade på olika enheter. Störst är Strilenheten och dess chef major **Stefan Svensson** anger de viktigaste huvuduppgifterna: Incidentberedskap, stödja flygdivisionerna med stridsledning, producera 172:a Strilbataljonen, vakt- och bevakningstjänst samt rekrytering och utbildning.

berget försvaret

Den operativa ledningscentralen, StriC, är verksamhetens hjärta och där arbetar personal dygnet runt med luftbevakning. Stridsledning sker normalt på ordinarie flygövningstid, därutöver när Kobran har fått ansvaret för ledningen av incidentberedskapen på sin lott.

Från berget kan StriC-personalen på sina datorbildskärmar följa all militär och civil flygverksamhet över hela landet, liksom över delar av Sveriges närområde. Flygstridsledningen är samordnad inom hela landet i något som benämns IFC-Sverige (Interim FlygCentral) och leds från Kobran.

– Det innebär att våra dagliga flygövningar i Norrland kan ledas av en flygstridsledare i Skåne och givetvis tvärtom, säger Stefan Svensson.

Fjärrstyrning

En annan betydelsefull enhet i berget är Markteleenheten, MTE, vilken kan sägas vara ett regionalt teknikkontor för radarstationer, strilcentraler mm som ansvarar för att dessa system fungerar, men som även har förvaltningsansvar. MTE kan enklast jämföras med de så kallade teknikkontoren som finns för exempelvis Gripen eller Viggen.

Försvarsmaktens radar-, elförsörjnings- och kommunikationsmateriel har successivt blivit allt mera tekniskt avancerad, vilket gjort det möjligt att kunna fjärrstyra mycket av driften. Det sker från så kallade Teledriftcentraler, TDC, varav en finns i F 10:s ledningscentral.

– TDC är för oss vad StriC är för taktikerna, säger MTE-chefen överstelöjtnant **Kenneth Marbäcken**. Från TDC styr vi hela driften inom det södra militärdistriktet, som är vårt geografiska ansvarsområde.

Visionärt koncept

Parallellt med den sekundoperativa verksamheten i StriC och TDC är framtidsfrågor något som präglar arbetet i berget. Försvarsmaktens omstrukturering har självfallet inte heller där undgått att sätta spår i verksamheten.

Att F 10 i Ängelholm ska stängas får ingen större inverkan för personalen, de flyttas formellt över till F 17 i Ronneby men jobbet i berganläggningen fortsätter som vanligt.

Utvecklingen av Försvarsmaktens nya helhetskoncept nätverksbaserat försvar, NBF, berör dock i hög grad denna ledningscentral.

Inför framtidens förändrade verklighet med konsekvenser och möjligheter beslöt man för två år sedan att aktivt försöka delta i utvecklingen i stället för att passivt avvakta och följa förändringarna från åskådarpåls. Under en personalkonferens beslöts att försöka kartlägga vilka framtida verksamheter som Kobran skulle kunna bli delaktig i.

– Vi fastnade för ett antal idéer inom olika områden som bearbetades vidare. Idéerna kollades också mot Försvarsmaktens uppgifter och Målbild 2010, säger Stefan Svensson.

Efterhand utvecklades ett koncept kallat MMXI. Rena grekiskan kan tyckas, men det är romerska och ska utläsas som 2011.

Stefan Svensson:

– Det talas så mycket om Målbild 2010 och eftersom konceptarbetet ska vara visionärt lade vi till ett år, då passade MMXI bra.

Mottot ”ledningscentral för framtiden” är ledstjärnan i detta arbete. Målet är att framöver ha internationell förmåga, att ständigt kunna leverera en aktuell omvärldsbild inom totalförsvaret samt att kunna leda verksamhet inom Försvarsmaktens ledningssystem och därmed bli en viktig del inom NBF.

Kenneth Marbäcken och Stefan Svensson arbetar engagerat med framtidsprojektet MMXI.

En beredskapsstyrka ska bildas för att kunna rycka

Sannerligen ingen dålig målsättning. Men de två enhetscheferna är övertygade om att inriktningen är nödvändig, liksom att tänka i nya banor för att kunna utvecklas och efterhand kunna svara upp mot ständigt förändrade krav.

Infrastrukturellt anser man sig ha goda förutsättningar genom placeringen i den skyddande bergsmiljön, väl lämpad för planerings- och beredskapsarbete också i en krissituation. Anläggningen har olika former av skyddsnivåer som förhindrar angrepp och sabotage utifrån. Egenskaper som anses göra anläggningen till värdefull tillgång för hela totalförsvaret.

Många delmål

Konceptet MMXI tar fasta på en rad delmål, både personella och tekniska. För varje år fram till 2011 finns ett eller flera mål angivna. Konkreta i närtid, lite mer diffusa längre fram.

– Målet för 2001 var att mer frekvent ta emot och behandla radarinformation från det flygburna radarspaningssystemet FSR 890. Det kan vi nu, så det målet är avklarat, säger Stefan Svensson

Genom att den gamla Stril 60-utrustningen nu monteras ner friställs stora utrymmen i berget, som kan hysa nya

verksamheter. Redan i år flyttar Led Tek Götaland från Kristianstad in i berget, en enhet bestående av 40 personer. Därmed betas en punkt till av på listan.

Under året ska också en särskild insatsstyrka med bevakningspersonal bildas. Dess uppgift är att upprätthålla beredskap för att kunna rycka ut och kontrollera samt skydda förråd med stölbegärlig materiel inom delar av militärdistriktet.

Ny organisation

Som för så mycket annat inom Försvarsmakten väntar omorganisationer även inom MTE-sektorn, vilket speglas i MMXI-konceptet för år 2003.

– Vi förbereder oss inför att bli en landsomfattande organisation med en chef, men kanske inte eget förband, säger Kenneth Marbäcken. Dessutom tror jag att ansvaret även kommer att omfatta ledningssystemen inom marinen och armén.

För 2003 finns också en idé om att kunna publicera en luftlägesbild på Internet. Om den realiseras återstår att se.

Stefan Svensson:

– Vi har redan sett ett exempel från en dansk övning och det är tekniskt möjligt.

För 2004 räknar man med att med att ha fått in någon myndighet till i berget.

Dessutom förväntas ett engagemang kopplat till Swafrap JAS 39, det internationella snabbinsatsförbandet med Gripen, som ska vara organiserat samma år.

För 2005 är målet att kunna leverera en omvärldsbild till hela totalförsvaret. På ytterligare några års sikt märks mål som övervakning av obemannade flygplan (UAV), kunna presentera såväl mark- och sjölägen, stridsledning utomlands m m.

Fortlöpande utbildning

Stefan Svensson och Kenneth Marbäcken framhåller, att det krävs ett omfattande utvecklingsarbete på flera fronter för att målen ska kunna uppfyllas. Framför allt måste personalen fortlöpande utbildas inom områden som språk, taktik och teknik. Dessutom krävs en ständig kompetensöverföring mellan både enskilda personer och exempelvis skolor, andra förband och myndigheter.

Idérikedomen och engagemanget går det inte att ta miste på. Samtidigt är de väl medvetna om att ett okänt antal motgångar lurar runt hörnet, att de sticker ut hakan en del och säkerligen kommer att upptäcka många ömma tår i försöken att sias om framtiden.

vid larm från olika försvarsanläggningar.

Fänrik Erol Nilsson är flygstridsledare i stridsledningscentralen Kobran i trakten av Hässleholm.